

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
Guidelines for Developing Academic Administration with a Professional
Learning Community in Schools under the Office
of Udon Thani Primary Educational Service Area 2

พัชรินทร์ นวะระสิมมา¹, อาคม อึ้งพวง²

Patcharin Nawasima¹, Arkhom Ungpuang²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ Master of Education Program in Educational Administration, Northeastern University

² Education Program in Educational Administration, Northeastern University

Corresponding author. Email: girlsutha17@gmail.com

(Received: June 4, 2023; Revised: July 4, 2023; Accepted: July 10, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 118 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ในแต่ละโรงเรียนได้กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและประธานกรรมการสถานศึกษาหรือรักษาการ (กลุ่มละ 1 คน) เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) ใช้คำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.905 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพรรณนา โดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตารางความถี่และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ ด้วยตารางความถี่และอธิบายแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านพบว่า ทุกด้านมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน ที่มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนวทาง 10 แนวทาง คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกันมี 2 แนวทาง คือ ผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวางแผนโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน มี 2 แนวทาง คือ สร้างแรงบันดาลใจ อุดมการณ์และปฏิบัติภารกิจงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมายในรูปโครงการ กิจกรรมต่างๆ และผู้บริหารร่วมสร้างให้เกิดภาวะผู้นำร่วมส่งเสริมให้ครูได้แสดงออกด้วยความเต็มใจ เปิดใจ ใส่ใจในงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน 3) ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน มี 2 แนวทาง คือ มีการสนทนาเกี่ยวกับเป้าหมายการดำเนินงานด้วยกิจกรรมที่หลากหลายนำเทคนิคใหม่ๆ มาใช้อย่างสร้างสรรค์ และจัดให้มีการระดมความคิดเห็นหรือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 3) ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน มี 2 แนวทาง คือ จัดทำปฏิทินการประชุมทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในโรงเรียน 4) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล มี 2 แนวทาง คือ ครูมีการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการทำงานและมีวัฒนธรรมในการทำงานที่ช่วยเหลือกันเกื้อกูลดูแลซึ่งกันและกัน

3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; แนวทางการบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the desirable state of academic administration with professional learning communities in educational institutions. under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2 and 2) to study the guidelines for developing academic administration with professional learning communities in educational institutions. under the jurisdiction of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2. The sample group was teachers in educational institutions. 118 schools under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 2 in the 2022 academic year. The sample size was determined by using the Krejcie & Morgan table (Krejcie & Morgan.1970: 607-610). education or acting Teachers, academic heads, and school chairman or acting teachers (1 per group) were key informants. The research tools were checklists. and a questionnaire about the desirable state of academic administration with professional learning communities in educational institutions. under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2 is a 5-level rating scale (Rating scales) using open-ended questions about the recommendation of desirable conditions of academic administration with a professional learning community in educational institutions had a reliability value starting from 0.905. The statistics used for data analysis were descriptive statistics. by analyzing with a statistical package Frequency tables and feedback synthesis with a frequency table and a descriptive analysis.

The research results found that

1. Desirable Conditions of Academic Administration with Professional Learning Communities in Educational Institutions Under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 2, overall, the desirable condition was at a high level. When considering aspects, it was found that all aspects had desirable conditions at a high level. There is only one aspect that supports shared leadership. with the most desirable condition When considering in order of averages, it was found that the aspect with the highest average of 3 order was the aspect of collaborative leadership support, followed by the aspect of collaborative learning, and exchange of knowledge between people, respectively.

2. Guidelines for the development of academic administration with professional learning communities in educational institutions under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 2 has concluded and proposed 10 approaches as follows: 1) There are 2 approaches in terms of having a shared vision and values: administrators and teachers. The school committee jointly plans by creating a professional learning community (PLC) to develop academic administration. and setting up an atmosphere conducive to learning activities. 2) There are two ways to support joint leadership: ideology and work together with goals in the form of projects, activities, and co-creators to create co-leadership, encouraging teachers to express their willingness, openness, and attention to their joint assignments. 3) Learning Together, there are 2 ways: There is a discussion about operational goals with various activities. bring new techniques used creatively And arrange for brainstorming or creating a professional learning community (PLC) to improve the school's academic administration. develop learning of learners and organize supervision of academic work and teaching and learning in schools. 4) Interpersonal learning exchange, there are 2 approaches: teachers have jointly created a body of knowledge about research to enhance work competency and culture. in working to help each other supportively take care of each other

3. The results of the evaluation of the guidelines for academic administration with professional learning communities in educational institutions. Under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2 found that the overall appropriateness was at the highest level. and the likelihood of the overall approach was at the highest level.

Keywords: Academic Administration; Professional Learning Community; Guidelines for Developing Academic Administration

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อบริบทของโลกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต เทคโนโลยีต่างๆ อาทิ ระบบประมวลผลที่ฉลาดขึ้นและมีความเป็นอัตโนมัติ ปริมาณข้อมูลในฐานข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และสามารถนำไปวิเคราะห์ เชิงลึกเพื่อคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือที่มีขนาดเล็กลงซึ่งสามารถพกพาและเคลื่อนที่ไปทุกหนแห่งได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในแทบทุกมิติ(สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2560) จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีสังคม สิ่งแวดล้อม และ การใช้เทคโนโลยีส่งผ่านข้อมูล และ เชื่อมต่อกันอย่างรวดเร็ว

ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการวางแผนการจัดการศึกษาในปัจจุบันเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ และ ทักษะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน และ เตรียมความพร้อมสำหรับโลกอนาคต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เท่าทันของการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทั้งระบบการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของประเทศเท่าทันโลกแห่งอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต การพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภูมิภาค การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถการปฏิบัติดิจิทัลการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 จะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร และระบบการเรียนแบบเคลื่อนที่มาใช้มากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นงานหลักของโรงเรียน และเป็นหัวใจของการบริหารจัดการที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญ และดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ภารกิจการบริหารงานการศึกษาทุกระดับจึงมุ่งให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Phetmalaiikul, 2017) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557) กล่าวถึงความสำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนาระบบบริหารต่าง ๆ ของการศึกษาและวิชาการควบคู่ไปกับการจัดการ การเรียนรู้ที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะในอนาคต ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นหัวใจหลักสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน ผู้บริหารย่อมต้องผลักดันให้คุณภาพทางวิชาการเป็นการปฏิบัติงานที่จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ การพัฒนาทีมงานวิชาการให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ตลอดจนการนำกระบวนการบริหารที่ทันสมัย ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ พร้อมทั้งจะขับเคลื่อนภารกิจและขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลทางวิชาการในโรงเรียน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน เป็นความร่วมมือร่วมใจกันทางวิชาการของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC : Professional Learning Community) มีพื้นฐานแนวคิดมาจากภาคธุรกิจเกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ (Thompson, Gregg, & Niska, 2004) เป็นการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มา ประยุกต์โดยอธิบายว่า การอุปมาที่เปรียบเทียบให้โรงเรียนเป็น “องค์กร” นั้นน่าจะเหมาะสมและถูกต้อง แท้จริงแล้วโรงเรียน ความเป็น “ชุมชน” มากกว่าความเป็นองค์กร ซึ่งความเป็น “องค์กร” กับ “ชุมชน” มีความแตกต่างกันที่ความเป็นชุมชน จะยึดโยงภายในต่อกันด้วยค่านิยม แนวคิด และความผูกพัน ร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิก ซึ่งเป็นแนวคิดตรงกันข้ามกับ “ความเป็นองค์กร” ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในลักษณะที่ยึดตามระดับลดหลั่นกันลงมา มีกลไกการควบคุมและมีโครงสร้างแบบตั้งตัวที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจเป็นหลัก ในขณะที่ “ชุมชน” จะใช้อิทธิพลที่เกิดจากการมีค่านิยม และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเชิงวิชาชีพมีความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการ และยึดหลักต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แบบผนึกกำลังกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่พัฒนาการเรียนรู้อันสำคัญของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ “องค์กร” ยังทำให้เกิดคุณลักษณะบางอย่างขึ้น เช่นลด

ความเป็นกันเองต่อกันลงมีความเป็นราชการมากขึ้น และถูกควบคุมจากภายนอกให้ต้องรักษาสถานภาพเดิมของหน่วยงานไว้ จึงเห็นว่าถ้ามองโรงเรียนในฐานะแบบองค์กรดังกล่าวแล้วก็จะทำให้โรงเรียนมีความเป็นแบบทางการที่สร้างความรู้สึกห่างระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้นมีกลไกที่บังคับควบคุมมากมายและมักมีจุดเน้นในเรื่องที่เป็นงานด้านเทคนิคเป็นหลักในทางตรงข้ามถ้ายอมรับว่าโรงเรียนมีฐานะแบบที่เป็นชุมชนแล้วบรรยากาศที่ตามมาก็คือสมาชิกมีความผูกพันต่อกันด้วยวัตถุประสงค์ร่วมมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนม และเกิดการร่วมสร้างบรรยากาศที่ทุกคนแสดงออกถึงความห่วงหาอาทรต่อกันและช่วยดูแลและสวัสดิภาพร่วมกัน (Sergiovanni, 1994) โดยที่ใสใจร่วมกันถึงการเรียนรู้และความรับผิดชอบหลักร่วมกันของชุมชนนั้นคือ พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา นักวิชาการศึกษาได้เริ่มต้นการรวมกลุ่มกันโดย มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน มีการนำผู้รู้จากภายนอกมาสอนหรือฝึกอบรมให้สมาชิกกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะการสอนของตนให้ดีขึ้น ต่อมากลุ่มของนักวิชาการศึกษาดังกล่าวได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับครูผู้สอนอื่นๆ เพื่อช่วยสร้างความมั่นใจว่าสามารถพัฒนาการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จึงได้ร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อร่วมให้การสนับสนุนบุคลากรให้เป็นสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กระบวนการดังกล่าวทำให้ PLC ได้รับความนิยมในหลายบริษัท และมีงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของ PLC โดยเฉพาะที่นำมาใช้ ทางการศึกษา (Professional Learning Community in Education)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เนื่องด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารขับเคลื่อนโรงเรียนนั้น เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการยกระดับการศึกษาทั้งระบบโดยมีหัวใจคือความร่วมมือกันเพื่อการให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้เรียน ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่

2. คำถามการวิจัย

2.1 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 อยู่ในระดับใด

2.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

3.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

3.3 เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

4. ประโยชน์ที่ได้รับ

4.1 ในด้านวิชาการ เนื่องจากแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้จากการศึกษาวิเคราะห์จากหลายแหล่ง ทั้งจาก

แนวคิดเชิงทฤษฎี ทำให้ได้แนวทางที่มีความเหมาะสม ซึ่งนักวิชาการนักวิจัยหรือผู้บริหารทางการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจอาจนำไปเป็นแนวทาง ตั้ต้น เพื่อขยายขอบเขตการศึกษาองค์ประกอบให้กว้างขวางและลึกซึ้งต่อไป

4.2 ในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นผลสืบเนื่องจากประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับดังกล่าวในข้อ 1 ที่ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้แนวทางที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสม ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ รวมทั้งกำหนดนโยบายหรือวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้ เป็นไปอย่างมีทิศทาง มีความเป็นไปได้ และเหมาะสม

5. ขอบเขตของการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 167 แห่ง

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 118 แห่ง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ในแต่ละโรงเรียนได้กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและประธานกรรมการสถานศึกษาหรือรักษาการ (กลุ่มละ 1 คน) เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้แก่ 1. การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ 1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 1.6 การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 1.9 การนิเทศการศึกษา 1.10 การแนะแนว 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานสถานศึกษาประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 1.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษางานวิชาการ 2. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 2.1 การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน 2.2 การสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน 2.3 การเรียนรู้ร่วมกัน 2.4 การมีเจตนาที่สนับสนุน 2.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้วิธีการศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในขั้นตอนนี้มีจำนวน 5 คน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการบริหารการศึกษา อาจารย์ระดับ มหาวิทยาลัย ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา

6. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับอายุ ระดับ การศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

7. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและรายละเอียด วัตถุประสงค์ของการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างและพัฒนาเป็นแบบสอบถามสำหรับใช้ในการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามโดยตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นนำไป ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หากมีข้อแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข จะปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดย หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Item-objective Congruence Index: IOC) และเลือกข้อ ที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเทียบเท่า 0.5 ส่วนที่มีค่าน้อยกว่า 0.5 นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (ล้วน สาย ยศและอังคณา สายยศ.2539: 249) โดยกำหนดให้ เห็นด้วย มีค่าเท่ากับ + 1 ไม่แน่ใจ มีค่าเท่ากับ 0 และไม่เห็นด้วย มีค่า เท่ากับ - 1

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียน จำนวน 30 แห่งที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อ การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อในแต่ละด้าน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับโดยรวม (Item total correlation) ได้ค่าระหว่าง 0.36-0.90 และค่าความเชื่อมั่นราย ด้านและทั้งฉบับด้วย การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach โดยแบบสอบถามฉบับนี้ มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.905

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปปรับปรุง แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยต่อไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนของแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้วนำมาดำเนินการกรอกข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลผลต่อไป

9. สรุปผลการวิจัย

9.1 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านพบว่า ทุกด้านมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน ที่มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน

9.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน โดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารและครูมีค่านิยมต่อการบริหารงานวิชาการที่ต้องมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานให้สำเร็จอยู่เสนอและผู้บริหารและครูตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานในหน้าที่บริหารงานวิชาการของตนเองให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จนทำให้ครูทุกคนมีคุณค่าเมื่อทำงานวิชาการร่วมกันในโรงเรียน และผู้บริหารสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานโดยการยอมรับ ยกย่อง ชมเชยครูที่มีผลงานในการบริหารงานวิชาการตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นไปแบบต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดทิศทางในการบริหารงานวิชาการ

9.3 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน โดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทุกคนปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการได้เต็มตามศักยภาพของตนเอง รองลงมา คือ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ครูทุกคนสามารถแสดงออกด้วยความเต็มใจและมีอิสระในการบริหารงานวิชาการ และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทุกคนได้มีโอกาสในการเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและเปิดเผยเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการร่วมกัน

9.4 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน โดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการบริหารงานวิชาการของครูตามที่ได้ออกแบบร่วมกัน รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูมีการประเมินผลการบริหารงานวิชาการ

ร่วมกัน และผู้บริหารและครูมีการสร้างข้อตกลงในการบริหารงานวิชาการร่วมกัน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูรับผิดชอบผลการบริหารงานวิชาการร่วมกัน

9.5 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน โดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียนทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข รองลงมา คือผู้บริหารมีการสนับสนุนอาคาร สถานที่ให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน และผู้บริหารมีการยกย่องชมเชยครูที่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจอยู่เสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูมีการใช้สารสนเทศในการบริหารงานวิชาการ

9.6 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคลโดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการร่วมกันอย่าง รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูมีการบริหารงานวิชาการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการบริหารงานวิชาการอย่างหลากหลาย ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทุกคนในโรงเรียนได้สะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

9.7 แนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้แนวทางสรุปดังนี้

9.7.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน มี 2 แนวทางคือ ผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันวางแผนโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ศึกษาจากวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา และมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา สร้างแนวทาง ดำเนินการแก้ไขจากจุดเล็กๆไปหาจุดใหญ่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน จัดลำดับความสำคัญในการแก้ปัญหาพร้อมกัน เลือกรูปแบบ การที่เหมาะสม จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

9.7.2 ด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกันมี 2 แนวทางคือ สร้างแรงบันดาลใจ อุดมการณ์และปฏิบัติภารกิจงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมายในรูปโครงการ กิจกรรมต่างๆ และผู้บริหารร่วมสร้างให้เกิดภาวะผู้นำร่วม ส่งเสริมให้ครูได้แสดงออกด้วยความเต็มใจ เปิดใจ ใส่ใจในงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน

9.7.3 ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน มี 2 แนวทางคือ มีการสนทนาเกี่ยวกับเป้าหมายการดำเนินงานด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย นำเทคนิคใหม่ๆ มาใช้อย่างสร้างสรรค์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะอย่างไม่เป็นทางการ มีการเปิดใจในการทบทวนงานและจัดให้มีการระดมความคิดเห็นหรือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

9.7.4 ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน มี 2 แนวทางคือ จัดทำปฏิทินการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจมองเห็นภาพและทิศทางร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

9.7.5 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล มี 2 แนวทางคือ ครูมีการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการทำงานและมีวัฒนธรรมในการทำงานที่ช่วยเหลือกันเกื้อกูลดูแลซึ่งกันและกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานด้วยกระบวนการทางวิจัย

9.8 แนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

10. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงที่ เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์จึงอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้าน พบว่า ทุกด้าน มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน ที่มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำ ร่วมกัน รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความต้องการและความคาดหวังในการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ที่กำหนดให้มีกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ วิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษามากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความ เข้มแข็งในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กตัญญูตาเจริญณอม (2560) ที่ได้ศึกษา แนวทางการบริหารวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการเรียนการสอน ด้านการจัดสื่อการสอนและ เทคโนโลยีด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการสอน และด้านการเตรียมการ จัดการสอน สอดคล้องกับมณีรัตน์ อภิวัฒน์วรรณ (2559) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การส่งเสริม และการพัฒนาครูและการวัดและประเมินผลและสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ ปะนามะทั้ง (2560) ที่ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพที่พึง ประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับ คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่การวางแผนการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้การวัดและการประเมินผล และการเก็บ รวบรวมข้อมูลดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้แนวทางสรุปดังนี้ มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน มี 2

แนวทาง ด้านการสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน มี 2 แนวทาง ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน มี 2 แนวทาง ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน มี 2 แนวทาง ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล มี 2 แนวทาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในเรื่องของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาบ้างแล้ว จึงมองแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับการบริหารงานวิชาการทั้งระบบมากกว่าจำแนกออกเป็นด้านๆของการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับปาริชาติ แข่งแก้ว (2563) แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 2) เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้าราชการครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำนวน 577 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยง 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ผู้บริหารการศึกษา อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทั่วไป รองลงมาคือด้านการบริหารงานบุคคล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านวิชาการ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 คือ 1) ด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำร่วมสร้างให้เกิดภาวะผู้นำร่วมส่งเสริมให้ครูได้แสดงออกด้วยความเต็มใจ เปิดใจ ใส่ใจในงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน 2) ด้านงบประมาณ ควรกระจายอำนาจความรับผิดชอบให้ครู มีความคล่องตัวในการพัฒนางานระบบข้อมูลสารสนเทศ 3) ด้านการบริหารงานบุคคลควรมีการพูดคุยเกี่ยวกับการปฏิบัติตนภายในสถานศึกษาของกันและกันอย่างเปิดเผยเพื่อกาปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม 4) ด้านการบริหารทั่วไป ควรกำหนดวิสัยทัศน์และ พันธกิจร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมพัฒนางาน ยอมรับความแตกต่างของบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและประสานงานมีช่องทางการสื่อสารร่วมกัน

11. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลจากการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาโดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริหารงานวิชาการและทบทวนคุณภาพการศึกษาเพิ่ม โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักแก่คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญของสมรรถนะครูและทบทวนคุณภาพการศึกษา การสร้างแนวทางหรือวิธีการเพิ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาให้ครอบคลุมภารกิจจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. ผลจากการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความ

เป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยอาจศึกษาในเชิง การหาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาด้านต่างๆ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อเยาวชนชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยใช้ทฤษฎีอื่นซึ่งอาจมีข้อมูลสารสนเทศในมิติอื่น เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น
2. ในการหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับงานวิจัยในการจัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยควรกำหนดกรอบหรือประเด็นการสนทนาให้ชัดเจนในแต่ละด้าน

12. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : ที.เอส.บี. โปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). **การบริหารงานวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้**. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- เกษร ทาสีแก้ว. (2554). **ปัญหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนสอยดาวบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). **การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ตรีโชค กางกั้น. (2552). **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). **การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา**. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ธัมย์ ภัทรมานิต. (2560). **แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดสมุทรปราการ**. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**, 12(2); 445-462.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประภาภรณ์ แสงทอง. (2557). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5**. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**, 9(3); 679-692.
- มณฑล โรจนสุทัศน์กุล. (2558). **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเครือข่ายเลเซียน**. **วารสาร อิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**, 10(1); 368-380; 119
- รัตติยา ทองสินธุ์. (2558). **ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช**. **วารสารเทคโนโลยีภาคใต้**, 8(2); 91-100.
- รุจิรี ภูสาระ และจันทรานี สงวนนาม. (2545). **การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : ป๋าคพอยท์.

- วณิสา ถิ่นทัพไทย. (2555). **แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ขาดแคลนครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร.
- วราภรณ์ อริยธนพล. (2552). **การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา.
- วสันต์ ปรีदानันท์. (2553). **การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรุต บุญโนนแต่. (2558). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีประสิทธิผล**. *วารสารบริหารการศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี*, 15(3); 243-252.
- สุกฤตา เกตานนท์. (2555). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 อำเภอโคกเจริญ กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิชา พุ่มพวง. (2559). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อานนท์ คนขยัน, คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล และศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน. (2558). **แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมุกดาหาร**. *วารสารวิชาการแพรวา ภาพลัทธิมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 2(1); 135-151.
- Becker, L. (1991). *Encounter with Sociology the Tern paper (by) Leonard Becker and Clair Gustafson*. Berkeley: The Glendessry Press.
- Brownley, B.S. (2004). *An Ethnographic Case Study of Classroom Learning Environment in a School Once Identified as a High-poverty/High-achieving Urban School*. *Dissertation Abstracts International*, 65(3), 812-A.
- Cathy,L. (1998). *The development and evaluation of software for teaching reading at primary level*. Thesis Ph.D., Open University (United Kingdom).